

Міністерство освіти і науки України  
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України  
Національний університет  
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

# Тези

**73-ї наукової конференції професорів, викладачів,  
наукових працівників,  
аспірантів та студентів університету**

**Том 1**

**21 квітня – 13 травня 2021 р.**

Полтава 2021

від дискримінації. З іншого боку, біженці повинні мати бажання інтегруватися у нове суспільство, поважати його традиції і культуру [4].

Отже, серед причин нинішньої міграційної кризи фахівці називають збройні конфлікти, низький рівень життя в окремих державах, а також неефективну політику ЄС у цій сфері. іграційна політика європейських держав має враховувати усі важливі суспільно-політичні, культурні та етнічні цінності, оскільки неврегульованість цієї проблеми призводить до загострення міжетнічних, соціальних та економічних проблем на усьому континенті.

#### *Література:*

1. Кольцов В. Міграційна криза як передумова і вияв євроскептицизму та наднаціональної опозиційності до ЄС у країнах Вишеградської групи. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2018. Вип. 17. С.187-194.

2. Муц Луай Файсал. Міграційна криза в суспільстві Євросоюзу внаслідок політики мультикультуралізму. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2018. Т. 29(68), № 6. С. 70-74.

3. Трохименко О. Міграційна криза та проблема поширення правих настроїв у сучасному німецькому суспільстві. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Культурологія. 2016. Вип. 17. С. 72-83.

4. Укрінформ. Міграційна криза: ЄС готовий йти назустріч Туреччині, якщо це буде взаємно URL. <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2892858-migracijna-kriza-es-gotovij-jti-nazustric-tureccini-akso-ce-bude-vzaemno.html>

**УДК 811.111**

*А.В. Кравченко, студентка групи 501 ГФ,  
Науковий керівник:*

*О.П. Кальнік, к. пед. н.*

*Національний університет*

*«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

## **СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИЧНИХ ТЕРМІНІВ У ТЕКСТАХ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ**

Інтенсивне зростання термінології нафтогазової галузі, як і постійне збагачення її мовної системи в цілому призводить до необхідності детального вивчення наявної проблематики, враховуючи, що одним із найважливіших елементів розвитку термінотворення є метафоричні терміни.

Метафоричний термін – це метафора, тобто перенесення найменувань, що ґрунтується на асоціації за схожістю, яка позначає певне наукове поняття або об'єкт і вживається у спеціальній сфері. Такий термін поєднує у собі ознаки і терміна, тобто мовного знака, що репрезентує наукове поняття спеціальної, професійної сфери знань, і метафори, тобто перенесення найменувань, яке ґрунтується на асоціації за схожістю. Необхідність вживання метафори у науковому стилі зумовлена тим, що явищ, котрі потребують назви, більше, аніж наявних мовних засобів [1].

Якщо на початкових етапах розвитку термінознавства терміни-метафори зазнавали критики, переважала тенденція уникнення метафор

або й категоричного усунення їх із наукових текстів, то на сьогодні кількість наукових праць, присвячених дослідженню метафоричних термінів, помітно зросла [2]. Таким чином, явище метафоричного термінотворення та способів їх перекладу висвітлено у багатьох працях, включаючи роботи таких дослідників галузевої термінології: В.І. Карабана, Н.Ф. Палевіної, А. Річардса, Д. Лаккофа, М. Джонсона, С.З. Булик-Верхолої, С.М. Дорошенка, В.Н. Комісарова, Н.В. Нікуліної, С.В. Овсейчука, М.Р. Процика, В.Н. Телиці, Н.З. Цісара та багатьох інших.

Постійна поява нових метафоричних термінів у нафтогазовій галузі може призвести до проблем з їхнім перекладом. Наприклад, використання дослівного перекладу з англійської на українську метафори *crow's nest* призведе до появи «воронячого гнізда» замість правильного варіанту «верхнього балкону бурової вишки», за цим принципом переклад терміну *horsehead* буде «коняча голова», а не «головка балансира верстаткачалки» чи *smart pig* - «розумна свиня» замість «трубопровідного снаряду» (для підвіски колони труб), що може стати причиною серйозного непорозуміння між фахівцями. Відповідно, проблема перекладу метафоричних термінів є досить важливою та потребує наявності сталої системи способів передачі метафоричних термінів.

Однак, попри численну кількість праць досі не існує остаточної класифікації прийомів перекладу метафор. Найбільш змістовною та вживаною на даний час є класифікація В.І. Карабана, котрий виділив наступні види перекладу: переклад, зі збереженням образності (*trap – пастка, friction shoe – фрикційний черевик*), переклад зі зміною образності (*elbow – колінчастий патрубок, leg – нога бурової вишки*), та переклад без збереження образності (*crow's nest – верхній балкон бурової вишки, dog – затискні кліщі*) [3].

Аби з'ясувати, які з вищевказаних прийомів зустрічаються найчастіше під час перекладу текстів нафтогазової тематики, нами було проаналізовано 80 англійських метафоричних термінів, виокремлених методом суцільної вибірки. У ході проведеного дослідження було з'ясовано, що найбільш поширеним прийомом є переклад без збереження образності (61%), наприклад: *tasaroni – труба, rabbit – скребок для очищення труб* тощо. Переклад зі зміною образності застосовується рідше (28%), у той час, як переклад зі збереженням образності застосовується найменше (11%).

Таким чином, дослідження та аналіз специфіки перекладу метафоричних термінів свідчать про те, що попри велику кількість існуючих прийомів перекладу метафоричних термінів, найбільш поширеним вважається прийом перекладу без збереження образності.

#### Література

1. Кричевська Л. А. Особливості перекладу концептуальної метафори у кліше англомовного наукового тексту / Л. А. Кричевська // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. - 2013. - Вип. 36. - С. 326-328.
2. Овчаренко Н.І. Метафора як когнітивний механізм категоризації фахових знань / Н.І. Овчаренко // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови. - 2013. - Вип. 10. - С. 111-114.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури / В'ячеслав Іванович Карабан. – Вінниця: Нова Книга, 2001. – 303 с.